

CHANGEMAKERS

NUMMER 22 / MEI 2023

*'Ik ben trots dat ik nu mijn
eigen groenten kan verbouwen'*

Klimaatbestendig
bouwen aan je toekomst

Verbinding
is de oplossing

07 Column

Maandverband is essentieel voor de ontwikkeling, participatie en empowerment van vrouwen.

10 Interview

In gesprek met VSO's nieuwe co-directeuren Merijn de Jong en Irene Sleven.

12 Ondernemen

Klimaatbestendig bouwen aan je toekomst.

04 Een beter bestaan door drijvende tuinen

Hoe gezinnen in Cambodja dankzij drijvende moestuinen weer voldoende voedsel hebben.

08 Na de ramp: herstel van onderwijs in Mozambique

Onderwijs en baankansen na cycloon Idai.

14 Nalaten aan VSO

Meebouwen aan een eerlijke wereld voor iedereen, ook als je er niet meer bent.

16 Oog voor het klimaat

4 kijktips om je klimaatkennis te verdiepen.

COLOFON

Changemakers is een uitgave van VSO. Voor supporters, donateurs en relaties.

VSO
Weg der Verenigde Naties 1
3527 KT Utrecht
info@vso.nl
030 232 06 00
IBAN: NL93 INGB 0000 0000 92

→ vso.nl

Hoofdredactie Simone Camps
Redactie VSO
Met medewerking van Olivia Onyemaobi
Fotografie/illustraties Dulal Chandra Biswas, Sophea Chheun, Jeffrey DeKock, Adérito Dzimba, Jasper Kasbergen, Ramadane Mussa Assane, TakaTaka Solutions, Paul Wambugu
Vormgeving René Mohrmann
Productie Global Village Media
Druk Mailtraffic

Impact

Samen pakken we klimaatproblemen aan.
Een greep uit wat jij mogelijk maakt:

4.176

In Bangladesh hebben we **4.176 boeren** getraind in moderne, duurzame landbouwtechnieken en geholpen bij het opstellen van innovatieve bedrijfsplannen. Het resultaat: hogere opbrengsten uit hun landbouw en een uitweg uit de armoede.

16

In **16 landen** stelden gemeenschappen en scholen met de hulp van onze changemakers actieplannen op, om snel en veilig te handelen in het geval van een natuurramp. Deze plannen bevatten onder meer informatie over mogelijke gevaren en evacuieroutes.

700

In Nigeria trainden we **700 gemeenschappen**, zodat zij zich beter kunnen aanpassen aan het veranderende klimaat en zij zichzelf en hun naasten gelijk in veiligheid kunnen brengen als zich een ramp voordoet.

5.000

Jongeren spelen een essentiële rol in klimaatactie. Zij hebben de passie en creativiteit om tot innovatieve oplossingen te komen voor grootschalige problemen, zoals klimaatverandering. Wereldwijd werken we daarom samen met meer dan **5.000 jongeren** en hebben, onder leiding van jongeren zelf, jongeren-netwerken opgezet en versterkt in **17 landen**.

Weerbaar

In de gemeenschappen waar onze changemakers actief zijn, worden de gevolgen van klimaatverandering al volop gevoeld. Droogte en overstromingen zorgen voor mislukte oogsten, honger en armoede. In deze editie van Changemakers lees je hoe we mensen weerbaarder maken tegen de gevolgen van klimaatverandering.

Zo lees je hoe Sara uit Bangladesh moderne en klimaatbestendige landbouwtechnieken leerde en zo haar bedrijf kon vergroten. Inmiddels heeft ze een groter stuk land en een flinke hoeveelheid vee, waarmee ze haar gezin kan onderhouden.

Door overbevissing en klimaatverandering is er in het Tonle Sapmeer in Cambodja veel minder vis te vangen. Onze changemakers leerden Chum hoe ze een drijvende moestuin kon aanleggen, waardoor ze nu meer groenten kan verkopen en zelfs kan sparen voor haar gezin.

Deze inspirerende verhalen laten zien hoe onze changemakers er door kennis te delen voor zorgen dat kwetsbare gemeenschappen rampsituaties kunnen weerstaan, opvangen en weer te boven kunnen komen.

Merijn de Jong
Co-directeur

EEN BETER BESTAAN DOOR DRIJVENDE TUINEN

Met de groente die Chum verbouwt in haar drijvende moestuin, kan ze zichzelf en haar familie voorzien van voedsel en een inkomen.

Miljoenen Cambodjanen zijn voor hun voedselvoorziening afhankelijk van het Tonlé Sapmeer. Ooit wemelde het water van de vis, maar overbevissing en klimaatverandering hebben hun tol geëist. Met het GREEN-project bieden we vissersfamilies een alternatief voor de vis. Drijvende moestuinen bieden hen weer voldoende eten en de mogelijkheid om in hun levensbehoeften te voorzien.

Al bijna veertig jaar wonen Chum Srey Nga (50) en haar familie in Kampong Luong, een drijvend dorp op het Tonlé Sapmeer in Cambodja. Natuurlijk kampten de bewoners van het drijvende dorp in het verleden ook al met uitdagingen, maar er was vis in overvloed. De vis zorgde voor voldoende eten en een klein inkomen. Het meer leek onuitputtelijk, maar overbevissing, het bouwen van dammen en klimaatverandering zorgden de afgelopen jaren voor een steeds verder teruglopende visvangst.

“Voorheen verkocht ik vis in mijn dorp. Met het inkomen kon ik rijst, vlees en groente kopen. Door de teruglopende visvangst kon ik nog maar één maaltijd per dag op tafel zetten voor mijn familie. Als het regende of stormde, kon ik niet vissen en hadden we helemaal geen eten,” vertelt Chum, moeder van acht kinderen en oma van drie kleinkinderen.

Drijvende moestuinen

Inmiddels ziet Chum's leven er heel anders uit. Met steun van VSO heeft ze de kennis, vaardigheden en materialen gekregen, waarmee ze nu haar eigen groenten kan verbouwen. “Tijdens een 2-daagse training leerde ik hoe ik een drijvende moestuin kon maken van recyclebare materialen zoals plastic flessen en hoe ik mijn eigen groente kan kweken. Zo leerde ik onder meer een natuurlijke meststof van vis- en groenteafval te maken,” vertelt Chum. “Er is nu genoeg groente om mijn familie te eten geven. Ook hoeft ik me niet meer zoveel zorgen te maken

om geld. Ik hoef minder eten op de markt te kopen en kan meer geld verdienen met de groenten die ik verkoop. Ik kan nu zelfs wat geld sparen voor mijn familie.”

Chum: “Er is nu genoeg groente om mijn familie te eten geven.”

Gezonde groenten

Ook Kem's familie werd hard geraakt door de gevolgen van klimaatverandering. “Tijdens een zware storm waaide het dak van ons huis. En we kunnen geen vis meer kweken, omdat het water zo vervuild is,” zegt Kem (38).

Kampong Luong, een drijvend dorp op het Tonlé Sapmeer in Cambodja.

Net als Chum leerde Kem een drijvende moestuin te maken.

Net als Chum leerde Kem een drijvende moestuin te maken. Ze heeft nu niet alleen genoeg voedsel en meer inkomen, Kem's moestuin heeft ook een positief effect op haar gezondheid. "Ik ben trots dat ik mijn eigen groenten kan verbouwen. De groenten die ik op de markt kocht, bevatten veel chemicaliën. Nu kan ik mijn eigen groenten eten, zonder deze stoffen die schadelijk zijn voor mijn gezondheid. Voorheen was ik veel ziek en had ik last van buikpijn. Nu voel ik me beter en hoef ik minder medicijnen te slikken."

Kem is inmiddels zelfs als vrijwilliger voor VSO aan de slag gegaan en vormt een belangrijke schakel tussen het project en de inwoners. Zo faciliteert ze onder meer informatiebijeenkomsten over de trainingen die VSO aanbiedt en helpt ze duurzame ondernemers (jongeren en vrouwen) die hun eigen bedrijf willen opzetten of doorontwikkelen met het aanvragen van financiële steun van VSO. Kem: "Ik vind het fijn dat ik mijn dorpsgenoten kan helpen."

Kem: "Het schonere water draagt ook bij aan onze gezondheid."

Duurzame rolmodellen

Chum en Kem zijn nu ook rolmodellen voor een beter milieu. Chum: "Ik leg mijn dorpsgenoten uit waarom ze geen afval in het water moeten gooien; bewaar het om te recyclen of gooi het in de vuilnisbak. Zij zijn nu meer milieubewust en hebben hun gedrag aangepast. Ik zie nu al minder afval in het water. Het schonere water draagt ook bij aan onze gezondheid."

Meer weten over het GREEN project? Kijk op vso.nl/green

OLIVIA ONYEMAABI

Wist je dat menstruatieproducten voor meer dan 200.000 ton afval per jaar zorgen? Vaak zijn deze producten niet biologisch afbreekbaar. Het duurt ongeveer 500 tot 800 jaar voordat ze zijn afgebroken. Ze bevatten doorgaans gevaarlijke chemicaliën die schadelijk zijn voor het milieu en voor de gezondheid van vrouwen en meisjes.

Duurzame alternatieven, zoals wasbaar maandverband, zijn daarvoor een goede oplossing. Bovendien is de eenmalige aankoopprijs uiteindelijk veel lager dan de terugkerende kosten van wegwerp-maandverband of tampons. Maar niet iedereen kan dit betalen en de herbruikbare producten moeten op de juiste manier worden gedragen, gewassen en gedroogd. Veel vrouwen hebben geen toegang tot schoon water of willen hun menstruatieproducten niet op een zichtbare plek drogen, uit schaamte, en verbergen het natte materiaal daarom onder matrassen of in kasten.

Schoolgaande meisjes zijn bang om door te lekken en missen daardoor lessen, of ze blijven thuis omdat er geen geschikt toiletgebouw is op school. Dat maakt maandverband niet zomaar een hygiëneproduct, maar iets wat essentieel is voor de ontwikkeling, participatie en emancipatie van vrouwen.

Pad-Up Creations maakt menstruatieproducten die duurzaam, betaalbaar en hygiënisch zijn. De producten zijn met weinig en koud water te wassen, makkelijk te drogen en vrij van chemicaliën. Het menstruatieondergoed lijkt bovendien op normaal ondergoed.

Daarnaast zetten we ons nog op andere manieren in voor de empowerment van vrouwen. Zo hebben we al 538.000 meisjes en vrouwen in Nigeria en Gambia training gegeven in persoonlijke hygiëne. Daarnaast hebben we al 700 fatsoenlijke banen gecreëerd, waarvan ruim 77 procent voor vrouwen.

Sinds kort nemen we ook deel aan VSO's Challenge Fund for Youth Employment (CFYE). Daarmee zetten VSO, Randstad en Palladium zich, met steun van het Nederlandse ministerie van Buitenlandse Zaken, in voor jongerenwerkgelegenheid in Afrika en het Midden-Oosten. Met financiële steun en technische ondersteuning via het CFYE kunnen we de komende tijd ruim 1.500 jongeren, voornamelijk vrouwen in achtergestelde gebieden in Nigeria, trainen in de productie en distributie van de menstruatieproducten. ●

Olivia Onyemaabi is oprichter van Pad-Up Creations Limited. Meer info over deze sociale onderneming vind je op padupcreations.com.

NA DE RAMP:

HERSTEL VAN ONDERWIJS

IN MOZAMBIQUE

In 2019 werd Mozambique zwaar getroffen door cycloon Idai. Veel mensen raakten hun huis kwijt en wonen sindsdien in opvangkampen. Ook veel scholen werden verwoest. Zonder onderwijs is er geen weg uit de kampen en de armoede. VSO helpt om de onderwijsinfrastructuur in Mozambique te herstellen. Met het EAGLE project zorgen we ervoor dat 3.000 meisjes leren rekenen, lezen en schrijven én een betere kans hebben op een fatsoenlijke baan. Daarnaast leren ze hoe ze voor hun rechten kunnen opkomen.

We leven in een wereld die steeds digitaler wordt. Om ervoor te zorgen dat iedereen mee kan doen in de samenleving en zich goed voor kan bereiden op de arbeidsmarkt, is het belangrijk dat de meisjes ook digitale vaardigheden opdoen. Naast het traditionele onderwijs met het schoolbord wordt er daarom gebruik gemaakt van tablets.

Docente **Páscoa Luis**: "In het begin was het moeilijk, om de meisjes uit te leggen hoe ze de tablets kunnen gebruiken." Toch ziet ze de toegevoegde waarde van de tablets voor het onderwijs. "De tablets helpen de meisjes om mee te kunnen doen in de samenleving en na te denken over hun toekomst."

Ana Tomás (16) verloor beide ouders tijdens cycloon Idai in 2019 en hun huis werd verwoest. Ze woont nu samen met haar tante. Ook toen haar ouders nog leefden, was er geen geld voor school. Dankzij het EAGLE project kan ze voor het eerst naar school. "Door te leren lezen, schrijven en rekenen, kan ik in de toekomst nieuwe vaardigheden leren en een baan vinden of een eigen onderneming opzetten. Ik wil mijn eigen huis bouwen en mijn familie helpen."

Páscoa Luis geeft les aan meisjes in Manica, Mozambique.

Páscoa Luis: "De tablets helpen de meisjes om mee te kunnen doen in de samenleving en na te denken over hun toekomst."

Sara Mateus (19) trouwde op haar zestiende, werd al vroeg zwanger en stopte met school. Haar man verliet haar en nu moet ze in haar eentje voor de baby zorgen. "Mijn ouders konden mijn school niet betalen. Met de hulp van een lerares van het EAGLE project kan ik weer lessen volgen." Naast lezen, schrijven en rekenen, leert Sara over haar rechten als vrouw. De modules over levensvaardigheden stellen haar in staat na te denken over de toekomst die ze voor zichzelf wil en hoe ze voor haar kind kan zorgen. Daarnaast doet ze vaardigheden op die haar zullen helpen bij het vinden van een baan, zodat ze niet afhankelijk is van een partner voor steun.

Meer weten over EAGLE?
Kijk op vso.nl/eagle

VERBINDING

IS DE OPLOSSING

Irene Sleven (links op de foto) en Merijn de Jong zijn per 1 februari benoemd als co-directeuren van VSO Nederland. De twee werkten al bij VSO als Hoofd Fondsenwerving en Communicatie en Hoofd Programma's en Partnerships. Naast het co-directeurschap blijven ze verantwoordelijk voor deze onderdelen van de organisatie.

De komende jaren willen Merijn en Irene ervoor zorgen dat VSO een nog grotere bijdrage kan leveren aan een wereld met eerlijke kansen voor iedereen. "We zien de oplossing in verbinding: door steeds meer de samenwerking op te zoeken met de juiste mensen en organisaties - zoals changemakers, lokale NGO's en overheden - kunnen we elkaar versterken en ervoor zorgen dat onze changemakers nog meer mensen kunnen ondersteunen," vertelt Irene.

Merijn: "Ook de verbinding met onze supporters

vinden we erg belangrijk, want dankzij hun steun kunnen we onze missie voortzetten. Zo hebben we laatst een groep donateurs gebeld om hen te bedanken voor hun trouwe steun en hebben we door middel van een donateursonderzoek gevraagd hoe ze tegen het werk van VSO aan kijken." Merijn roept supporters op zich ook uit te spreken: "We horen graag van jou wat we als VSO goed doen en wat we beter kunnen doen. Heb je suggesties? Dan kun je ons altijd mailen via m.dejong@vso.nl."

VOORTBOUWEN

Om de resultaten van onze projecten te vergroten, bouwen we voort op geleerde lessen en successen. Zo gebruiken we in veel van onze onderwijsprojecten de succesvolle methode van VSO's baanbrekende Sisters for Sisters project. 'Big sisters' (vrijwilligers uit de gemeenschap) hebben samen met andere changemakers ervoor gezorgd dat tienduizend meisjes in Nepal het onderwijs krijgen waar ze recht op hebben.

Lees meer op vso.nl/sisters-for-sisters

NIEUWE PROJECTEN

Dit jaar starten we weer met een aantal mooie projecten, bijvoorbeeld het From Waste to Work project, dat tot stand is gekomen dankzij een gift van de IKEA foundation. Samen met Taka Taka Solutions en Stichting International Child Development Initiatives helpen we de meest kwetsbare jongeren in de afvalbranche hun eigen duurzame onderneming op te zetten. Zo kunnen ze een fatsoenlijk bestaan opbouwen en tegelijkertijd actief bijdragen aan een schonere planeet.

Lees meer op vso.nl/programmas/from-waste-to-work

PARTNERSCHAPPEN

Onlangs hebben we ons jarenlange partnerschap met internationale wervingsspecialist Randstad verlengd, daar zijn we erg blij mee. Randstad ondersteunt VSO's programma's die zich focussen op Werk & Inkomen. Medewerkers van Randstad stellen hun expertise beschikbaar voor de projecten van VSO, en komen ook in actie om geld in te zamelen voor VSO. Zo zullen vijftientig medewerkers van Randstad tijdens de Kilimanjaro-challenge in oktober naar grote hoogte stijgen. Zij zamelen hiermee geld in voor een project dat tweehonderd jongeren in Kenia in staat stelt om hun eigen duurzame onderneming te starten. Zo helpen zij hen en hun gezinnen aan een stabiel inkomen. Help jij hen mee?

Ga naar kilimanjarochallenge.nl

KLIMAATBESTENDIG BOUWEN

AAN JE TOEKOMST

Sara en haar gezin.

Sara Khatun (36) woont samen met haar man en vier kinderen in East Thimchhari, Cox's Bazar, in Bangladesh. Anderhalf jaar geleden kon dit gezin financieel niet rondkomen. Ze beschikten slechts over een klein stukje land en net als bij veel andere lokale boeren, ontbrak het hun aan kennis over hoe ze hun grond (op een duurzame manier) optimaal konden benutten. Sara kweekte de groenten lukraak, waardoor de oogst tegenviel en ze te weinig verdiende. Inmiddels heeft ze zich ontpopt tot een succesvolle ondernemer.

Onze changemakers leerden Sara over moderne en klimaatbestendige landbouwtechnieken voor groente- en veeteelt. Deze technieken paste ze gelijk toe. Ze leende wat geld, kocht vijf kippen en verdubbelde haar landbouwgrond. Binnen ons 'Agricultural Sales and Service center' kreeg ze toegang tot producten en services, waarmee ze haar markt kon vergroten. Zo hielpen onze changemakers haar bij het opstellen van een bedrijfsplan.

De opbrengst van haar boerderij is sindsdien sterk toegenomen. Ze heeft haar lening al afbetaald, pacht een nog groter stuk land, verbouwt meer groente en heeft inmiddels twee koeien, vier geiten, twaalf duiven en vijftintig kippen. Haar kinderen gaan nu naar school en haar man heeft met haar hulp een eigen groentebedrijf kunnen opzetten. In de toekomst hoopt ze een hectare land te kunnen kopen, een grote pluimveehouderij op te zetten en haar huis te renoveren.

Bouwstenen voor sociale cohesie

VSO is al jaren actief in Cox's Bazar, een van 's werelds grootste vluchtelingenkampen. Helaas is sprake van groeiende spanningen tussen de lokale bevolking en de vluchtelingen in het kamp. Die spanningen worden versterkt doordat veel lokale inwoners het gevoel hebben dat alle steun van internationale organisaties alleen maar naar de vluchtelingen gaat, terwijl zij ook met grote uitdagingen kampen.

Sara Khatun ontving hulp binnen een project waarmee VSO zich speciaal inzet voor de oorspronkelijke bewoners van Cox's Bazar. Binnen dit project (YESC) richten we ons op het verminderen van risico's op conflict en het vergroten van de sociale cohesie.

Lees meer op vso.nl/yesc

Sara: "Vrijwilligers van het YESC-project hebben mijn zelfvertrouwen vergroot en mijn leven veranderd."

Changemaker Kabar legt Sara uit hoe ze kan voorkomen dat de bladeren van haar aubergineplanten geel worden.

BOUW JIJ MEE AAN EEN EERLIJKE WERELD VOOR IEDEREEN?

Ondanks de toenemende verwoestende gevolgen van klimaatverandering blijven onze changemakers sterk staan en steunen ze kwetsbare gemeenschappen die getroffen worden door het veranderende klimaat. Help je mee? Door VSO in jouw testament op te nemen, zorg je ervoor dat onze changemakers ook in de toekomst het verschil kunnen blijven maken.

Dit zijn Irena en Melen. De grond op hun boerderijen raakte steeds verder uitgeput door extreme droogte als gevolg van klimaatverandering. Dankzij training van onze changemakers konden zij samen op zoek naar oplossingen die hun landbouw ook klimaatbestendig maken. Ze maken nu gebruik van nieuwe landbouwmethoden, zoals irrigatiepompen op zonne-energie. Zo verbetert niet alleen hun oogst, maar worden hun boerderijen ook meer toekomstbestendig. Hiervoor waren de twee vrouwen drie uur per dag bezig met water halen. Nu hebben ze meer tijd voor hun landbouwbedrijf en hun gezin.

Van ingenieuze oplossingen voor afvalbeheer, tot klimaatbestendige landbouwmethoden, grootschalige problemen zoals het klimaatprobleem vereisen langetermijnoplossingen - geen snelle 'kant-en-klare' oplossingen.

MARTIN VAN DER EIJK

Dankzij velen van jullie die VSO al in hun testament hebben opgenomen, kunnen we plannen maken voor de lange termijn en ervoor zorgen dat onze changemakers zelfs in de meest kwetsbare situaties het verschil kunnen maken. Vandaag. Morgen. Altijd.

Wil jij ons helpen om te bouwen aan een eerlijke wereld iedereen? Stuur een mail naar info@vso.nl voor vrijblijvende informatie. Heb je specifieke vragen of wil je meer weten over het opnemen van VSO in jouw testament, dan kun je contact opnemen met Martin van der Eijk via **030 232 06 00** of door een e-mail te sturen naar m.vandereijk@vso.nl.

Oog voor het klimaat

Verdiep je kennis over klimaatverandering met onze 4 duurzame kijktips

SEAT AT THE TABLE

Activist en filmmaker Jack Harries reist in 2021 naar de COP26 in Glasgow. Onderweg spreekt hij met jongeren die dagelijks de gevolgen van klimaatverandering ervaren, maar geen plek hebben aan de politieke tafel. Seat at the Table vertelt de verhalen van de jongeren die aan de frontlinie van klimaatverandering staan.

> Seat at the Table is te zien via YouTube.

THE BOY WHO HARNESSSED THE WIND

The Boy Who Harnessed The Wind is gebaseerd op een inspirerend, waar gebeurd verhaal. Een 13-jarige jongen in Malawi bedenkt een manier om zowel zijn familie als zijn dorpsgenoten te redden van de hongersnood als gevolg van extreme droogte. Hij bouwt een windmolen van fietsonderdelen en afval en weet daarmee de waterpomp in het dorp van energie te voorzien. Hiermee haalt hij wereldwijd het nieuws.

> The Boy Who Harnessed The Wind is momenteel o.a. te zien via Netflix.

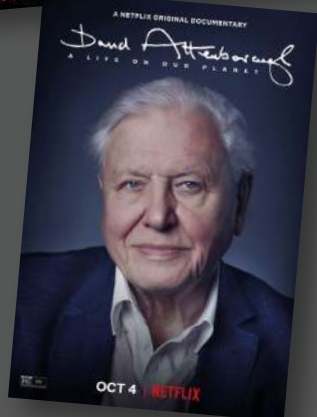

I AM GRETA

Ben je geïnspireerd geraakt door Greta Thunberg?

'I Am Greta' volgt het leven van deze jonge klimaatactiviste: van de schoolstakingen in Zweden tot haar zeiltocht naar de klimaatop van de Verenigde Naties in New York City, en nog veel meer.

> I Am Greta is momenteel o.a. te zien via Videoland, Amazon Prime en Pathé Thuis.

DAVID ATTENBOROUGH: A LIFE ON OUR PLANET

In deze documentaire met dringende, maar hoopvolle boodschappen voor de toekomst, blikt de bekendste natuurpresentator ter wereld terug op zijn leven. David Attenborough staat stil bij de belangrijkste momenten in zijn leven als bioloog en de verwoestende impact die de mens heeft op de natuur. Tegelijkertijd deelt hij zijn visie op hoe we het tij kunnen keren.

> A life on our planet is momenteel o.a. te zien via Netflix.